

ماراتن فرسایش و احیای خاک

اگر قرار است برنامه های احیا خاک های تخریب شده درست پیش برود سالانه باید حداقل یک میلیون هکتار بیابان احیا شود.

به گزارش سایت خبری پرسون، عواملی چون آب، خاک و... حیات را در زمین تضمین می کند چالش هر یک از آنها زندگی موجودات را با تهدید مواجه کرده و در نهایت خاموشی را برای کره خاکی به ارمغان می آورد. تغییرات اقلیمی جهان با آب شدن یخچال های قطبی بنیادی است. به گفته یکی از کارشناسان آب و خاک، در یک قاشق غذاخوری خاک زاینده بیش از موجودات کره زمین، موجود زنده وجود دارد. این در حالی است که امروز جهان با پدیده خشکسالی و گسترش بیابان ها رو به رو است. ایران هم از این امر مستثنا نبوده و بر اساس سخنان رئیس سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور سالانه یک میلیون هکتار بیابان در ایران تولید می شود. سرعت فرسایش خاک و تخریب زمین با توجه به اعتبارات مقابله با این وضعیت به گونه ای است که سرعت تولید بیابان در کشور را ۳۱ برابر فعالیت ها کرده است. مهر پرونده فرسایش خاک و گسترش بیابان در کشور را از کارشناسان زیادی پیگیری کرده و در این باره چندین گزارش منتشر شده است.

در این باره حسن وحید، معاون آبخیزداری، امور مراتع و بیابان سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور به مهر گفت: تولید بیابان به این معنی است که سالانه یک میلیون هکتار خاک توان زایش خود را از دست می دهد. این امر زمینه گسترش بیابان می شود.

معاون آبخیزداری، امور مراتع و بیابان سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور با بیان اینکه فعالیت احیایی زمین های بایر در حال انجام است، افزود: سالانه ۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار هکتار از اراضی احیا می شود به طوری که در برنامه توسعه ششم، یک میلیون و ۲۰۰ هزار هکتار زمین از چرخه بیابان زایی خارج شد.

وی عنوان کرد: کنترل تولید بیابان با روش های گوناگون قابل پیگیری است اما مشکل اینجاست که سرعت لازم در کشور برای مهار گسترش آن وجود ندارد.

وحید ادامه داد: اگر قرار است احیا با برنامه درست پیش برود حداقل سالانه یک میلیون هکتار بیابان باید احیا شود؛ به همین دلیل طرح ۳ میلیون هکتار زمین تدوین شده است. عملیات احیا باید با شتاب بیشتر انجام شده و سالانه یک میلیون هکتار از زمین های تخریب شده احیا شود.

روش های احیا

معاون آبخیزداری، امور مراتع و بیابان سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور با بیان اینکه در چارچوب طرح کار در حال پیگیری است، اظهار کرد: بیابان زدایی فقط با کاشت نهال انجام نمی شود و ساخت بادشکن های زنده و غیرزنده، قرق، مدیریت روان آب (ایجاد پشته های هلالی که آب پشت آن جمع می شود)، مارچ (خاک پوش)، نهال کاری، بذرکاری، مدیریت هرزآب و چرای دام می تواند از انواع روش های بیابان زدایی و احیا زمین های تخریب شده باشد.

نهال کاری و اما و اگرهای آن

کاشت نهال یکی از روش های مهار بیابان زایی است اما هزینه کرد آن بالاست و موضوع مهم در این بخش مراقبت و نگهداری این نهال ها تا تبدیل به درخت شدن است. معاون آبخیزداری، امور مراتع و بیابان سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور اظهار کرد: در راستای بیابان زدایی اگر نهالی کاشته می شود نحوه مراقبت از آن نیز پیش بینی تا به ثمر برسد.

وحید افزود: امسال حدود ۸۳۰ هکتار اصله نهال بیابانی و یک میلیون و ۲۰۰ هزار اصله نهال مرتعی کاشته شده که بر اساس شرایط اکوسیستم منطقه است؛ بنابراین نهال های تهیه شده با شرایط محیطی سازگار هستند.

معاون آبخیزداری، امور مراتع و بیابان سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور با اشاره به همکاری بخش خصوصی، گفت: کارخانجات صنعتی بزرگ، کارگاه ها، دامداران و... در راستای احیا زمین ها و بیابان زدایی تمایل به همکاری دارند. سال گذشته بخش خصوصی در احیا بیش از ۸۰ هزار هکتار زمین همراهی داشتند.

چالش آبخوان ها

فعالیت ها مقطعی و هم افزایی بخش خصوصی پراکنده، نامنظم و ساماندهی نشده سبب می شود عملکردها خروجی مناسب نداشته است؛ از این رو مشکلات کمتر نشده که بیشتر می شود و امروز با پدیده فرونشست زمین مواجهیم. وحید در این باره نیز توضیح داد: فرونشست زمین مربوط به آبخوان بوده و به عملکرد آبخیزداری، امور مراتع و بیابان سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور مربوط نمی شود.

وی با تاکید بر اینکه بخش زیادی از موضوع فرونشست زمین مربوط به تغییر آبخوان‌های کشور است، گفت: این موضوع باید از طریق وزارت نیرو پیگیری شود؛ اینکه تغییر آبخوان‌ها چه وضعیتی داشته و چقدر دشت ممنوعه در کشور وجود دارد. وی یادآور شد: البته می‌توان این مسائل را در پروژه‌های آب و خاک و با مدیریت آبخیزداری و… تعدیل کرد که زمان بر است.

وحید تاکید کرد: یکی از دلایل مهم فرونشست زمین، تخلیه آبخوان‌ها و سفره‌های زیرزمینی است اما احیا مراتع و بیابان‌ها و اجرای طرح‌های آبخیزداری و مدیریت بهینه و پایدار سرزمین در رفع این چالش می‌توان اثربخش باشد. روان آب‌ها، فرسایش خاک و سیلاب می‌توانند روی آبخوان‌ها تأثیر داشته باشند اما چالش این است که فعالیت‌ها در سطوح محدود انجام می‌شود.

معاون آبخیزداری، امور مراتع و بیابان سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور ادامه داد: احیا در یک پهنه وسیع انجام نمی‌شود و قاعدتاً تأثیر آن هم منطقه‌ای است.

سخن پایانی

خشکسالی کشور را تهدید می‌کند و استفاده بهینه از منابع طبیعی و بهره‌مندی از توسعه پایدار می‌تواند راهکاری برای برون رفت از این وضعیت باشد. غنی سازی خاک، کاشت نهال، جنگل کاری و… علاوه بر حفاظت از خاک سبب می‌شود تا مفاد قانون هوای پاک در بحث کاهش تولید کربن نیز محقق شود. در این راستا کاشت یک تریلیون درخت در جهان که ایران متعهد به کاشت یک میلیارد نهال شده برای ادامه حیات در کره زمین است.